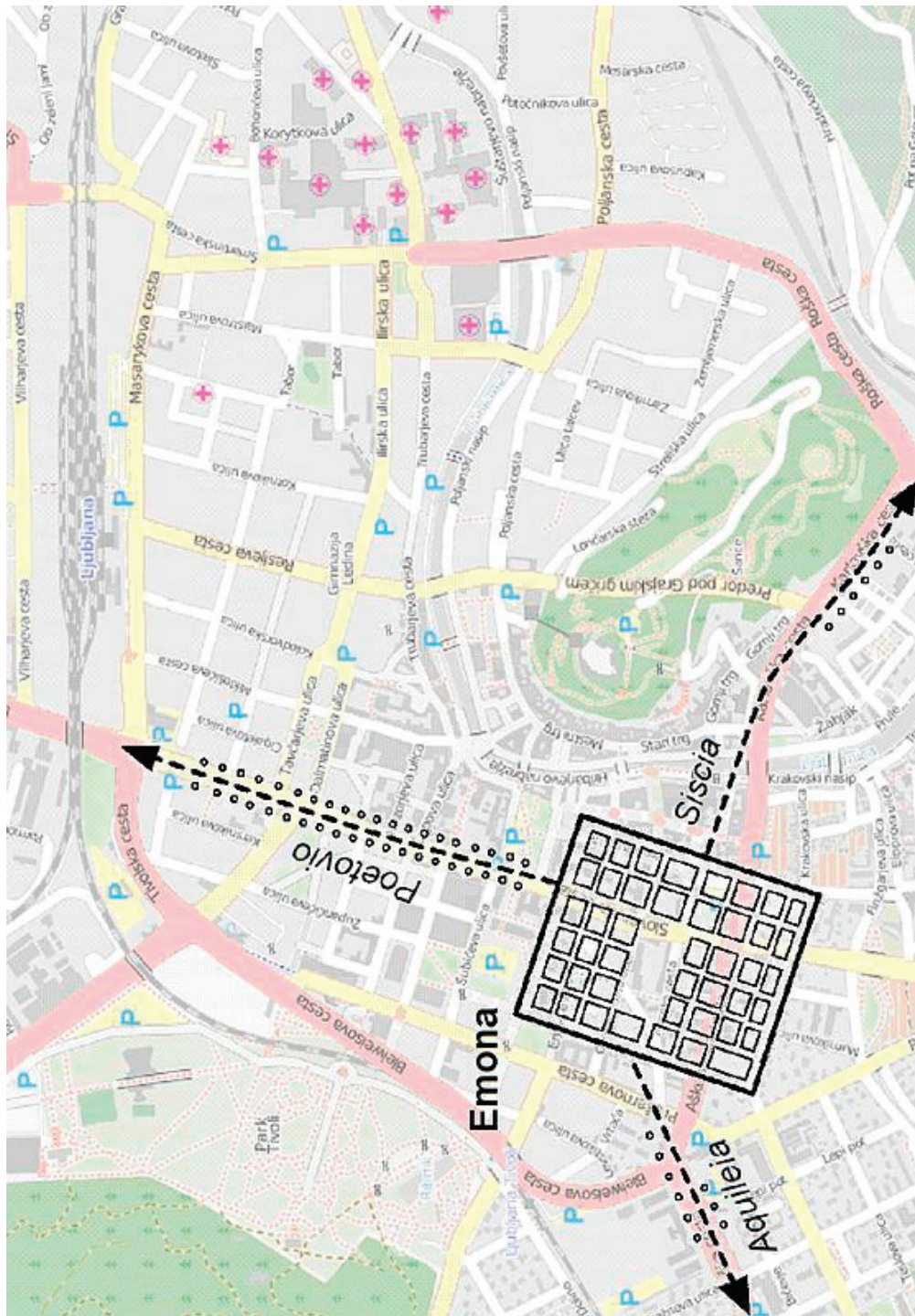

1.1 Pregled gradnje človeških bivališč skozi zgodovinska obdobja: V Emoni

Vojko Kunaver, Marjan Rode, Bogomir Nemec

Slika 1: Tloris Emone. (Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Emona_in_Ljubljana_osm.jpg; dostop: 3. 6. 2013.)

Načrt učnega sklopa

Tema in vsebina iz učnega načrta ¹	<ul style="list-style-type: none"> • Izbirna širša tema: Človek razmišlja, ustvarja in gradi • Vsebina: Pregled gradnje človeških bivališč skozi zgodovinska obdobja
Učni sklop iz učnega načrta	Pregled gradnje človeških bivališč skozi zgodovinska obdobja/v Emoni
Standardi znanja iz učnega načrta ²	<p>Vsebinski standardi znanja so, da učenec/učenka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiše primere človeških bivališč in naselij v posameznih zgodovinskih obdobjih, • <i>primerja in pojasni podobnosti in razlike v bivališčih in naseljih nekoč in danes,</i> • <i>navede vrste gradbenega materiala in sklepa o namembnosti bivališč.</i> <p>Procesno-proceduralni standardi so, da učenec/učenka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvije spretnosti časovne in prostorske predstavljenosti, • razvije spretnosti zbiranja in izbiranja informacij in dokazov iz različnih zgodovinskih virov in literature v različnih medijih, • <i>razvije zmožnost preproste analize, sinteze in interpretacije uporabnih in verodostojnih informacij in dokazov iz različnih zgodovinskih virov in literature,</i> • <i>razvije spretnost iskanja zgodovinskih virov in literature z IT,</i> • <i>razvije zmožnost kritične presoje zgodovinskih dogodkov, pojavov in procesov z uporabo večperspektivnih zgodovinskih virov in literature,</i> • razvije zmožnost oblikovanja samostojnih sklepov, pogledov, mnenj, stališč, izvirnih predlogov in rešitev, • <i>razvije sposobnost samostojnega izbiranja in odločanja ter svoje poglede na zgodovino,</i> • <i>razvije dovezetnost za različne poglede na zgodovino oz. interpretacije zgodovine ter razume, zakaj se pojavijo,</i> • razvije spretnost različnih oblik komunikacije (ustno, pisno, grafično, ilustrativno, z IT), • navede in pojasni značilnosti slovenskih državnih simbolov, • <i>pojasni značilnosti simbolov Evropske unije,</i> • oceni pomen ohranjanja in varovanja slovenske, evropske in svetovne kulturne dediščine ter okolja, • <i>navede in pojasni značilnosti političnih sistemov, ki so izvajali zločine proti človeštvu, genocide, holokavst in druge oblike množičnega kršenja človekovih pravic,</i> • na primerih pojasni pomen delovanja evropskih ustanov, ki se ukvarjajo z varovanjem človekovih pravic, • <i>na primeru napiše načrt ukrepanja v okviru evropskih ustanov v primeru kršenja človekovih pravic.</i>

1 Učni načrt, str. 8.

2 Prav tam, str. 28, 39.

<p>Operativni procesni cilji učnega sklopa (vključujejo vsebine, spretnosti, zmožnosti, miselne procese)</p>	<p>Učenec/učenka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiše prvo mestno naselbino na tleh sodobne Ljubljane, • opazuje teren in dogajanje na njem, • odkrije arhitekturne značilnosti na terenu, • primerja ostanke rimske arhitekture s sodobno, • kaže občutek časovne predstavljenosti, • kaže pozitiven odnos do kulturne dediščine na primeru emonskih kulturnozgodovinskih spomenikov.
<p>Ključni koncepti</p>	<p>A Temeljni zgodovinski koncepti: mestna naselbina; B koncepti za globlje razumevanje: vzroki nastanka Emone; C koncepti, ki izhajajo iz narave zgodovinske vede: kronologija.</p>
<p>Medpredmetne povezave</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Geografija</i>: določijo lego na zemljevidu Slovenije. • <i>Likovna umetnost</i>: narišejo detajle obzidja, mozaika, kanalizacije.
<p>Kroskurikularne teme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Informatika</i>: učenci pripravijo zbirko slik s terenskega dela in jih razvrstijo po korakih terenskega dela. Predstavijo jih v učilnici.
<p>Učna diferenciacija in individualizacija glede na učne stile (A, V, K)</p>	<p>Kaj se bo diferenciralo in individualiziralo?</p> <p>a) elementi kurikula (učni cilji in vsebine), b) didaktični pristopi, ✓ c) učne faze.</p> <p>Učence diferenciramo po njihovih interesih:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ena skupina meri, zapisuje; • druga skupina riše, fotografira; • tretja skupina sintetizira.
<p>Didaktični pristopi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivne učne oblike pouka: timsko delo, • aktivne učne metode: metode zgodovinskega terenskega dela, • zgodovinsko terensko delo.
<p>Potek učnega procesa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Priprava sheme terenskega dela – navodila v učilnici (delitev delovnih listov, učnih pripomočkov, delitev na skupine), • ogled in delo na terenu, • poročilo/predstavitve v učilnici.
<p>Naloge, navodila, vprašanja za zgodovinsko terensko delo (primeri delovnih listov)</p>	<p>Naslovi delovnih listov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emonska obzidje • Emonski mozaiki • Emonska kanalizacija
<p>Kriteriji za preverjanje in/ali ocenjevanje znanja v okviru zgodovinskega terenskega dela</p>	<p>Priloženi ob koncu celotnega gradiva.</p>

Literatura in viri

1. *E-gradivo Emona* dostopno na <http://wiki.sio.si/Emona> (dostop: 11. 5. 2011).
2. Melik J., Jeraj M. (2005). *Spoznajmo Ljubljano: vodnik po mestu za otroke (male in velike)*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
3. Plesničar Gec, L. (1999). *Urbanizem Emone*. Ljubljana: Mestni muzej Ljubljana, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
4. *Pozdravljeni, prednamci! Ljubljana od prazgodovine do srednjega veka*. Katalog razstave. Ljubljana: Cankarjev dom in Mestni muzej Ljubljana, 1996.

Načrt aktivnosti, ki so vezane na organizacijo pouka

AKTIVNOSTI UČITELJA	AKTIVNOSTI UČENCEV
<p>Načrtuje obisk ostankov Emone. Izbere literaturo, si ogleda teren in pripravi delovne liste z navodili učencem.</p>	
<p>Predstavi navodila.</p>	<p>Dobijo navodila in postavijo vprašanja.</p>
<p>Učence razdeli v skupine, jim da konkretne naloge in razdeli pripomočke.</p>	<p>Prejmejo navodila, material.</p>
<p>Na terenu usmeri skupine k njihovim področjem dela.</p>	<p>Opravlja naloge v skladu z navodili.</p>
<p>V učilnici pripravi vse potrebno za poročanje.</p>	<p>Poročajo in izpostavijo dileme.</p>

Priloge

Delovni listi za izvedbo zgodovinskega terenskega dela v okolici šole za šesti razred za izbrani učni sklop Pregled gradnje človeških bivališč skozi zgodovinska obdobja: V Emoni.

Delovni list 1

Emonsko obzidje³

Slika 2: Obnovljena južna stran emonskega obzidja na Mirju po načrtih arhitekta Jožeta Plečnika. (Vir: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:RomanWall-Ljubljana.JPG>; dostop: 3. 6. 2013.)

Ključno vprašanje: Kako je obzidje varovalo mesto?

Stojimo ob južnem emonskem obzidju.

1. skupina:

1. Izmeri debelino obzidja in ugotovi, koliko vhodov je vodilo v mesto.
2. Izmeri dolžino obzidja od enega vhoda do drugega in oceni njegovo celotno dolžino na tem odseku.
3. Poišči v bližini obzidja sodobno stavbo. Ugotovi, do kakšne višine te stavbe je segalo obzidje, ki je merilo v višino okoli osem metrov.

3

.....
Ta delovni list rešujeta dve skupini! Prva naloge 1–3, druga pa naloge 4–5, 6. in 7. nalogo rešujejo skupno.

2. skupina:

4. Nariši/fotografiraj del ohranjenega obzidja.
5. Nariši, kje je bil obrambni jarek, in s fotografijo prikaži, kaj se nahaja na tem mestu danes.

Skupno:

6. Odgovori na vprašanje: Kako je obzidje varovalo mesto?
7. Razmisli, kako mesta danes poskrbijo za varnost svojih meščanov.

Delovni list 2

Emonski mozaiki

Slika 3: Detajl mozaika v arheološkem parku Emonska hiša. (Vir: Mestni muzej Ljubljana, foto: Matevž Paternoster.)

Stojimo ob mozaikih ob južnem emonskem obzidju.

1. Zapiši vsebino mozaikov.
2. Preštej število kamenčkov na kvadratni decimeter.
3. Ugotovi način izdelave mozaika.
4. Preriši en prizor z mozaika.
5. Odgovori na vprašanje: Katera znanja in spretnosti so poznali Rimljani pri izdelavi mozaikov?

Delovni list 3

Emonska kanalizacija

Ključno vprašanje: Kako so stari Emonci skrbeli za čistočo mesta?

Stojimo ob ostankih rimske kanalizacije ob južnem emonskem obzidju.

1. Opiši naprave, ki so Emoncem služile za odvajanje odplak iz mesta.
2. Izmeri dimenzije sestavnih delov rimske kanalizacije. (Pazi na svojo varnost!)
3. Ugotovi, kam je kanalizacija predvidoma odvajala odplake.
4. Poišči v bližini, kako danes mesto rešuje ta problem.
5. Odgovori na vprašanje: Kako so stari Emonci skrbeli za čistočo mesta?